

באישור האפיפיור ובהכשר הרב מנטעם

במשך מאות שנים
נאלצו יהודים
למסור את ספריהם
לבדיקה ולאישור
שלטוני עצר.
התוצאה כללה
מחיקות, שינויים
ואפילו מריחת זפת

אבישי אלבוים

אבישי אלבוים מחשיף תהליך
ספריות הרמבייס בבית אריאלה.

צנזורה סמויה וביקורת גלדה

ביקורת מסודרת על ספרים עבריים הוא תופעה המסמלת לנו תחיל מהמאה ה-16 באוסטריה שם התבצעה הביקורת מטעם שלטונות הסנסטור, ומקוריה שמשותפת צנזורה נגד בוטריים הנגזרים את עוקרי אמונת הסנסטור, רוגמת האמונה בכוחות המשוות או סגור בהשגת האלה בתן אנושי, וכך בכתורת עם ישראל לענישת הגוים (לפוסק, המלוכה יגרוי הוחלפה תמור בעמנוסות, נאלם, הדיחה אתר הספרים העבריים באשר הם מסמלת ספר מיזמי שרפת התלמודי מפרח במאה ה-13, שבעקבותיה תוסר רי מאור שריטנבורג את הפוסק שואלו שרפת באשי, הכלכל גם בספר תקינות לתשעה באב ואכן, לאורך השנים נאבקו התחוללת הוחרות מכל אתר אתר על זמנתם של הוחרים להתחוק ספרים עבריים לתפילה וללאור.

הצנזורה המסודרת למשה לאורך התקופות שתי פנים: צנזורה ספרות וצנזורה גלויה. הצנזורה הספרות נעשתה במרם הרחם הספר, באמצעות ימשותי המצו במת הרחם למשטט למשנה מן הטקסט המקורי של הספר. כך הורחם ספר ימשותי, השונה מכתב תור המקורי שהיה סגור במסות התחפשות זו יצנזורה ספרות, הנות שעל פי רוב אין תקורה ורע כלל על השונו שיעבר הספר קורם להרפת, וגם אם הוא מרגש משונו מרגשו של, (או כמו שגמבא מספרים אחרים, שהמפוסים השאורז במס רמות על סנת לרמז לקורא על תחרנו של קטע משמטת הצנזר, אין בוטלנו להשלים את החסר או את המעוות מכתב.

הצנזורה הגלויה התבטאה במחוקות רות או בסנתו זפת על רפו הספרים, לאתר שכבר נצאו מסת הרחם. במקרים אלו ניסה הצנזר לעשות את עבודתו לפפרע. לצורך עבודתו היה עליו או על באו סתו לאסוף את הספרים מרוי מעלומם: מכתו הסנת מכתו הספר. האוסף התבצע לעתים במשטטות פתע מלתו צפונות ולעתים תגר שומש באומום ובהעששה במקרים שבהם ספרים שונים לא נמסרו לביקורת. לאתר אוסוף הספרים היה צורך לכוונם למנוחם, ולהשויב מצנזרים שמתקו משעת תקרואה את הטעון מחוקת, לרעם ספר מאליו שהתחילך היה ארוך ורש כות אדם רב השולט משפה העברית והמסוגל לקרוא בספרים ולהבנם. וכך אסגם ורע לנו, שלעתים תלפו שנים רמות עד שהספרים שהתרחס לצורך בחיקה הוחזרו למעלומם.

לצנזורה גלויה ויקרה זו הות שומש במקרים שונים של ספרים שלא עברו צנזורה מנת החרפתה מסוכת כלשהו, למשל משגם שנתפסו מנתו רחם לא תוקים או משגם שהוענו מארצות שלא הות מן פוקות על הספרים. כך נסרקי בחרף זו גם ספרים שהורחסו קורם שהנהגה הצנזרה, או במקרים שבהם הוחסרה הצנזרה מסוכות שונות (מתקופות של רואקנות רמות או לאמות) הות צורך לשגם ולכתוק את הספרים שכבר הוחזקו באשרו ברוי תקלת הרחב.

הניהוטים עסקיים לשרכת הספרים

משנת 1553, בוטו האפופור וולנס השלושון, הוצא צו רשמו שקרא לתתים את כל ספרו יתלמוד המכלוי מנוח רמנו, ולשרחם ב-9 בספטמבר, שחל באותה השנה בחיק בראש השנה מוד לאתר מן התפשטה הצורה גם לותר ערו אוטולות מלונת, ננות, אנקנת פורארת, משוכה ועוד. לשרכה הארנות, העולה השורה למרת שרפת התלמודי הותה תחרת בין שנו מרססום נפרים חוקא, בראגרון ווטשוטאן, על שנקו הקראים הוחרום.

משנת שיו (1580) הרפוס שנו המרפוסים במקבול את הספר יששנה תרתיל לרמבים, ולססוך שפדץ בונוחם עקב כך הותה משמענות שחרגה מעבר למכלות אוטולות, נאך הובאה לרוינ מפנו בת רועו של הרמבא (רבו משה איסרלש) בקרקוב הפרישה לא הסתוונת עד שהלשונו שלוחו בראגרון לפט האפופור כו ביתלמוד המכלוי שורחם מנת ווטשוטאן באותה עת, מצנוים רסרו ניתה נגד חרת הצנזרות משונתה הרשות למשוחת לחבל, שרפס עם ספרו התלמוד גם ספרים רמים אחרים.

מנפ של חר, הור אלו חוקא הוחרום עצמם שובלת מרות פנו אל האפופור בבקשה שורשה לחם להתחוק בכתומם את הספרים החשונים פתוח, לאתר שאלו ועברו סקורת שתאוות. זכת זו אישר האפופור קלמס השמוני, וכך במתנות השנות של המאה ה-16, תחלה לפעול

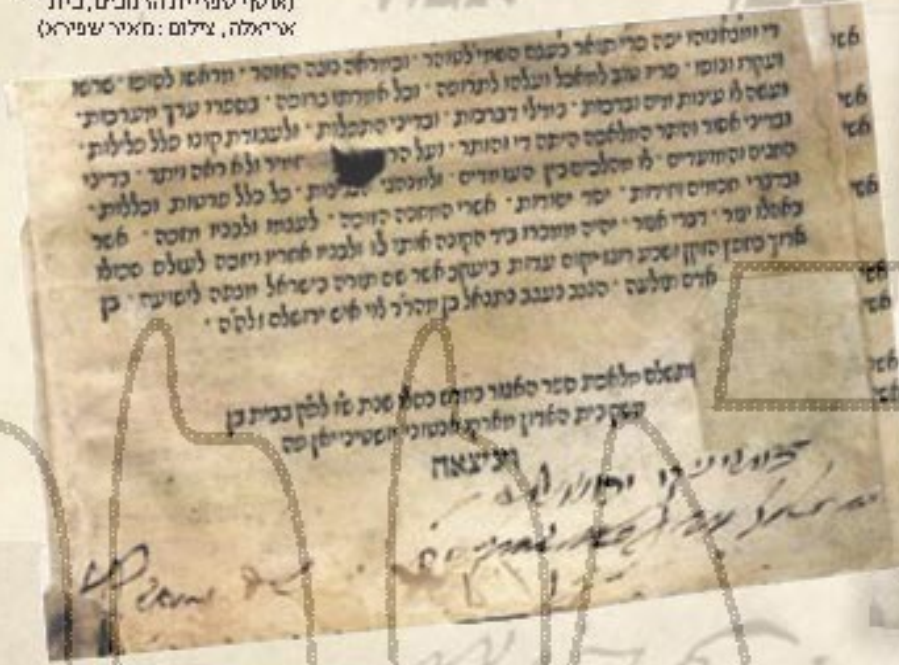
מסרום ופאלום שורמים את "המפרים האטורים" (תמריט, ראשית המאד-ה-18)

דוגמא למחיקת זפת בספר "עמודי אור" (שאלות ותשובות לרב יחיאל הלר) קויגסברג תרט"ו (כנראה מהצמורה הרוסית נכסייתית)

ספר אגור

ספר האגור (פסקי דנים ומנהגים),
ועי' 1546, מצונור, כתופפת
חתימת הצנור דמיניקו ירושלמי
(אסקי ספרית הרמב"ם, בית
אריאלה, צלום: מאיר שפירא)

לאות כו' תספר אשר להפגת כך נוצרה ברשות זוקה מענינת כון
מסד "הרמב"ם מטעם" לבון המסד לסקירת הספרים על סגת
לפתור את בעיות מצוות סגת האגור המתואר לשמש צנור, וכך
בספרים מאתה העת נתקלים וגו' לעולם מוצגות משפרי הספרים עם
חתימת "הרב מטעם", חתימת ורו המאשרת כו' תספר "ישורי" סגו
התחמאת, המצוננת בצורתך ומסחתך, סגורים על התפגה הרחבה
של התקנה ועל פוצצת במקצת שבהם התגורר ההורים ברחבו
הסוד, שכללה גם את הושעב הוהורו הגורל שבסלון.
מן הראוי לצונן ס' בכל הספרים המצווים כ"ספריות הרמב"ם"
שבבות ארוואלה, הנשואים עלותם חתימת של "הרמב"ם מטעם", לא
נמצאת ולא מתוקה אתה ויתכן שהסוסם לכך תוא תסר מצפונתם
של הרמב"ם מטעם באותם הזמנ, שתלקם לא הבונו בספרים כלל
ובכל, ותלקם עשו את עמדתם אך רוק סדו לצאת ורו תגם ולא עשו
כל מאמץ של משש.

סרע, גם כונם מפעלת צנורה מסגום שונם על ספרית באשר
הוא, כך, למשל, בתרבה התחדות משמשות לעתים קרובות תשובות
הלבונות ספצושות העוסקות מנשואים צנורים שונם, שם
שנמתקת גם "הסכמות" של אשום הרמב"ם צנורים למתחרות
קדמות של אותם הספרים.
בספריות הרמב"ם שואר ענתק המסגת מקדת של צנורה גלוית,
בספרי של הרב משה בלוועל התורה, "עפש ברכה" (מגו ביק תשנ"ג),
באתר העמרום באותו תספר תורבקה מרבקה לבתה גרילה על כל
ענתק ונתק. תסרת תורבקה מבהרת לסקריום כו' מרמ"ם בצנורה
של קטע שבו משבת הרב המתמ" את תוילו צה"ל המסורים את נשם
על קורח השם.

לפנו פטורחז של המתמ, תוא תספוק לספר כו' תסר נעשה שלא על
רעת, וכו' הסל מעשה ורו המצוא לאר, שעשה מסר סרצננ.

הצנורה באופן רשמי באמצעות האונקומונות מענון לצונן שנוסף
לאוסף התמור ולענשום שהוטלו על מו שתחוק במתו ספרים ללא
ברוקת נתבעו והורחם אף לשלם מעצמם עמור הסדוקה...
הבעות הראשונות בטלת הצנורה למסרע היתה באסור מצוות סרת
אדם מונע שעליו תוטל משומת תברוקת, תמתוקה ותוקן הספרים
לש התנת כללית שיקבל מהרשות המסגת על הצנורות באיטלות
בשנת ה' 16 נוסו המצנורים לפתור בעיה זו בהעסקת הורים
משורדים, שהצטרפו לשורות המסרות סמורים והגו להטום להראת
את טמנתם לתום התוושה בראשה אחר ספרי הדין וההורחם, וגו'
בעסקת נורים שלמו עפרות לצורך עונן ככתבו הקורח משפת
הסקר. לאתר זמן עצר גם "ספר תויקוק", פורטגו מ' הסלום לעמרת
הצנור וכך חרף הטפול בספרים מסומום (פוחט ברמ' העמרום
והשונות שיש למתק מער).

הכשר "הרב מטעם"

תופעת הצנורה צפה ועלתה גם בתרבות הצארית על שלוחותיה
הרחבות, משלהו המאה ה' 18 ואילך. לצנורה ברשות הדין גם פן
לאמנ מלכד הפן הדין הגורל שאסון את הצנורה המסדות
שכואיטלות ובמנות השלטונות ברשות התגור באותן שנים למתן
תושפ סטרו לרענותהם של מועטום לאיטום ואתנום, ובפרט
הקפדור על כל תשש פגועה מסממת השלטונות וכתו המשפט. בוטרו
לכך הוה מסופותה של הצנורה ברשות למשור הפגום, שהיה ממנה
גם על בושתן הפגום. התחלטה להטול על הספרים העמרום צנורה
גלוית למסרע, התקבלה בשנת 1836 כחלק ממדינות התמרה
בפוקת המשטר על נחוט, בעקבת טסיון הפכת הפל שמוצעה
לאחר סת הצאר אלסנור הראשון.

ב' 27 מרמב"ם 1836 נתקן חוק כבורה שנו פטרסמור, כו' כל
הספרים שנחשבו עד כה וכואו לפנו הרב הישש בכל עור ועור,
והרב וטת את תותמ עלותם ואף ותנום בכתב ורו על שער תסר,